

Lausunto ehdotuksesta hallituksen esitykseksi arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Viite: SMDno-2015-1557

Valtion liikuntaneuvosto pitää rahapeliyhtiöiden yhdistämistä monin tavoin kannatettavana. Uudistus mahdollistaa rahapelitoimintojen entistä vastuullisemman ja kustannustehokkaamman kehittämistyön myös uusissa pelaamisympäristöissä. Liikuntaneuvosto pitää välttämättömänä, että uudistus johtaa pitkässä juoksussa vaikuttavampiin ja eri sektoreiden toimijoita tasapuolisesti kohteleviin avustuskäytäntöihin.

Suomalainen rahapelijärjestelmä on perustunut yksinoikeuteen, jonka keskeisenä periaatteena on tarjota rahapelejä vastuullisesti sekä minimoida pelaamisesta mahdollisesti aiheutuvat haitat. Globaali toimintaympäristö on muuttanut rahapelimaailmaa kovalla kädellä. **Rahapeliyhtiöiden yhdistymisprosessi voidaan nähdä kestäväenä ratkaisuna, jolla vahvistetaan yksinoikeusjärjestelmän perustaa ja mahdollistetaan rahapelitoiminnan kehittäminen ja entistä tehokkaampi valvonta ilman monopoliyhtiöiden sisäistä kilpailua.** Kolmen yhtiön fuusiolla voidaan olettaa olevan kilpailukykyä ja kustannustehokkuutta lisäävä vaikutus.

Kestävä rahapelijärjestelmä edellyttää riittävää, tehokasta ja rahapelimaailman muutoksen huomioivaa valvontaa. Arpajaislain vastaiseen pelitoimintaan tulee kyetä uskottavasti puuttumaan. Huomioiden rahapelimarkkinoiden kehitys ja ulkomaisten peliyhtiöiden pyrkiminen Suomen markkinoille liikuntaneuvosto kannattaa valvonnan resurssien säännöllistä tarkastamista myös tulevana vuosina.

Veikkausvoittovarot ovat keskeinen tai lähes yksinomainen rahoituksen lähde lukuisille edunsaajille. Muun muassa liikunnan toimialan osalta valtion liikuntatoimen määrärahat ovat viime vuosina koostuneet lähes kokonaisuudessaan veikkausvoittovaroista. Tätä taustaa vasten rauhoittava tekijä on se, että uudistuksella ei ole tarkoitus muuttaa edunsaajien asemaa tuloutuksen näkökulmasta.

Sen sijaan valtion liikuntaneuvosto pitää välttämättömänä, että yhdistymisvalmistelujen jatkotyössä vakava huomio siirretään kolmen avustuksia jakavan ministeriön avustuspolitiikan toimivuuden ja yhdenvertaisten käytäntöjen tarkasteluun. Esityksen mukaisesti sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteyteen perustettavaan avustuskeskukseen on arvioitu siirtyvän yhteensä 48 henkilötyövuotta. Avustuskeskus ei esityksen mukaan tee valtionavustuspäätöksiä, vaan vastaa muusta valtionavustuksiin liittyvästä toiminnasta, kuten käytön valvonnasta. Avustuskeskuksen toiminta on tarkoitus rahoittaa puoliksi yhtiön tuotosta. Samanaikaisesti opetus- ja kulttuuriministeriössä suuremman avustusmäärärahan valtionavustusten käsittelyyn, ml. päätösten tekeminen, käytetään arviolta 20 henkilötyövuotta. Yhden yhtiön mallin mukaan myös valtionavustusmenettelyihin käytettävissä olevat resurssit tulisi kohtuullisella aikataululla yhdenmukaistaa. **Muutoinkin rahapeliyhtiön tuoton jaossa, avustusten valmistelussa, käytön valvonnassa ja vaikuttavuuden arvioinnissa tulee löytää mahdollisimman yhdenvertaiset, hakijoita tasapuolisesti kohtelevat ja ennen kaikkea hallinnollisesti järkevät ratkaisut.**

Hallinnolliset näkökulmat ovat kuitenkin vain yksi näkökulma tarkastella eri sektoreiden avustustoimintaa. Yhteiskunta on monessa mielessä muuttunut myös edunsaajien toiminnan näkökulmasta. Lukuisat yhteiskunnalliset haasteet, kuten kansanterveyden ja osallisuuden vahvistaminen, ikäihmisten toimintakyvyn turvaaminen, nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja järjestötoiminnan vahvistaminen edellyttävät onnistuakseen sektorirajat ylittäviä toimenpiteitä ja selkeäpiirteisiä avustuskäytäntöjä. **Valtion liikuntaneuvosto katsoo, että yhteiskunnallisesti merkittävät toiminnot syntyvät usein eri hallinnollisten sektoreiden rajapinnassa. Avustusjärjestelmät eivät tällä hetkellä tunnista rajapinta-alueita selkeällä ja kannustavalla tavalla.** Näin ollen mm. liikunnan huomioiminen terveyden edistämisen kokonaisuudessa on vajavaista ja työn sekä vastuunjako hallinnonalojen välillä epäselvä.

Tällä hetkellä useat kansanterveysjärjestöt saavat toimintaansa yleisavustusta paitsi Raha-automaattiyhdistykseltä myös opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Menettely on hallinnollisesti raskas sekä hakijoiden että rahoittajien näkökulmasta. Valtiontalouden tarkastusviraston totesi vuonna 2012 tekemässä opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämien valtionavustusten laillisuustarkastuksessa (VTV tarkastuskertomus 14/2012) sen, että eri rahoituslähteistä myönnettävän päällekkäisen rahoituksen välttämiseksi ministeriöiden olisi syytä noudattaa valtionavustuslakia koskevassa hallituksen esityksessä mainittua periaatetta rahoittaa tiettyä hanketta tai toimintaa vain yhdeltä valtion talousarvion momentilta.

Yhdistämishankkeen nopea aikataulu on ollut haasteellinen ja lukuisia valmisteluvaiheita sisältävä. Toivottavaa olisi, että uuden yhtiön toiminnan edellytyksiä, valvontaa ja tuotonjakoa voitaisiin arvioida lähivuosina uudestaan sen jälkeen, kun yhtiön toiminta on käynnistynyt.

Tapio Korjus
puheenjohtaja

Minna Paajanen
pääsihteeri